

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Karla Šimky a soudkyň Mgr. Evy Šonkové a JUDr. Miluše Doškové v právní věci žalobce: **P. T.**, proti žalovanému: **Ministerstvo spravedlnosti**, se sídlem Vyšehradská 16, Praha 2, proti rozhodnutí žalovaného ze dne 6. 8. 2015, č. j. MSP-196/2014-ODSK-OTC/25, o kasační stížnosti žalovaného proti rozsudku Městského soudu v Praze ze dne 29. 10. 2019, č. j. 10 A 149/2015 - 58,

t a k t o :

- I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**
- II. Žalovaný **n e m á** právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.
- III. Žalobci se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

I. Vymezení věci a rozhodnutí krajského soudu

[1] Rozhodnutím označeným v záhlaví (dále jen „napadené rozhodnutí“) zamítl žalovaný žádost žalobce o poskytnutí peněžité pomoci obětem trestné činnosti pro nesplnění podmínek stanovených v § 26 odst. 1, 2 a § 24 odst. 1 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů a o změně některých zákonů (zákon o obětech trestných činů; dále jen „zákon o obětech trestných činů“). Žalobce požádal o poskytnutí peněžité pomoci, neboť v důsledku trestného činu utrpěl škodu na zdraví s doživotními následky (ochrnutí levé horní poloviny těla včetně levé horní končetiny, zlomeniny čelisti).

[2] Dne 14. 5. 2013 kolem 22:00 byl žalobce fyzicky napaden dvěma až třemi osobami v P. na ulici T. před domem č. p. X, které žalobce opakovaně udeřily do oblasti obličeje. Poté, co upadl na vozovku, jeden z pachatelů žalobce kopl do oblasti hlavy či horní části těla. Z kamerového záznamu městského kamerového systému je zřejmé, že po této potyčce útočníci nechali žalobce ležet na vozovce, ten se pokusil vstát a ve chvíli, kdy byl v pozici v kleku, jej srazilo projíždějící vozidlo. Rozbor moči a krve, které žalobci byly odebrány v 22:45, prokázal přítomnost alkoholu a amfetaminů (3,10 g/kg alkoholu v krvi a výskyt amfetaminových derivátů

o koncentraci vyšší než 8 mg/l). Žalobce vypověděl, že si nic nepamatuje od doby, kdy před potyčkou odešel z restauračního zařízení, do doby, kdy se probрал v nemocnici.

[3] Orgán činný v trestním řízení kvalifikoval popsané fyzické napadení žalobce dvěma až třemi osobami jako přečin výtržnictví podle § 358 odst. 1 zákona č. 40/2009 Sb., trestního zákoníku, (dále jen „trestní zákoník“) a pokus přečinu ublížení na zdraví podle § 21 odst. 1 k § 146 odst. 1 trestního zákoníku, vše ve formě spolupachatelství, kterého se měli dopustit neznámí pachatelé. Věc usnesením Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, Městského ředitelství Plzeň, Územního odboru vnější služby, Obvodního oddělení Plzeň-střed, ze dne 19. 7. 2013, č. j. KRPP-84743-23/TČ-2013-030517, odložil podle § 159a odst. 5 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád; dále jen „trestní řád“), neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájení trestního stíhání podle § 160 trestního řádu. Jaké poranění bylo způsobeno útokem, nebylo možné zjistit ani dovodit.

[4] Věc následného střetu žalobce s vozidlem byla šetřena jako podezření ze spáchání přečinu ublížení na zdraví z nedbalosti podle § 148 odst. 1 trestního zákoníku, nicméně orgán činný v trestním řízení ji usnesením Krajského ředitelství policie Plzeňského kraje, Městského ředitelství Plzeň, Dopravního inspektorátu Plzeň-město, ze dne 27. 1. 2014, č. j. KRPP-80007-12/TČ-2013-030506-VDN, odložil podle § 159a odst. 1 trestního řádu, neboť nešlo o přečin a není na místě věc vyřídít jinak. Z posouzení znalcem vyplynulo, že nebylo v reálných možnostech řidiče vozidla střetu zabránit, takže mu nelze přičítat k tíži utrpěné zranění žalobce. K odvrácení střetu měl řidič 2,4 sekundy, proti němu jelo další vozidlo (zrakem se vyhýbal oslnění), ve vozovce klečící žalobce nebyl v jeho zorném poli a řidič věnoval důvodně pozornost skupině chodců při opačném okraji vozovky. Rovněž žalobce nebyl schopen reagovat na situaci s příjezdějším vozidlem.

[5] Žalovaný své rozhodnutí o neposkytnutí peněžité pomoci žalobci vystavěl na shora popsaných závěrech orgánů činných v trestním řízení. Zamítnutí žádosti odůvodnil tím, že z relevantních ustanovení zákona o obětech trestných činů vyplývá, že aby bylo možno považovat osobu za oběť trestného činu, je třeba, aby došlo ke spáchání trestného činu, v jehož důsledku takové osobě vznikla škoda na zdraví. Úvaha o tom spadá podle žalovaného do kompetence orgánů činných v trestním řízení. Následky zranění skutkem, který orgány činné v trestním řízení kvalifikovaly jako pokus přečinu ublížení na zdraví, není podle žalovaného možné zjistit, protože zranění popsaná v lékařských zprávách vznikla při dopravní nehodě. Žádné z utrpěných zranění nebylo dáno do příčinné souvislosti s útokem kvalifikovaným jako pokus přečinu ublížení na zdraví, přičemž navíc mezi tímto útokem a dopravní nehodou byl „dostatečný časový odstup, aby [žalobce] opustil vozovku (což [žalobce] jistě ztěžovala silná opilost a působení drog)“. Žalovaný uzavřel, že zranění žalobce vzniklo v důsledku střetu jeho horní poloviny těla s motorovým vozidlem, který nebyl trestným činem; nebyla tak naplněna jedna ze základních podmínek, aby vůbec mohlo být uvažováno o peněžité pomoci oběti, a to existence trestného činu.

[6] Žalobce podal proti rozhodnutí žalovaného žalobu, kterou Městský soud v Praze (dále jen „městský soud“) shledal důvodnou. V záhlaví uvedeném rozsudkem (dále jen „napadený rozsudek“) napadené rozhodnutí zrušil a věc vrátil žalovanému k dalšímu řízení. Skutkový stav byl podle jeho přesvědčení nedostatečně zjištěn a vyžaduje zásadní doplnění. Závěr žalovaného o neexistenci příčinné souvislosti mezi útokem osob a škodou na zdraví žalobce je podle soudu nepřezkoumatelný pro nedostatek důvodů. Uložil žalovanému znovu se zabývat tím, zda je dána příčinná souvislost mezi fyzickým napadením žalobce a prokázanou újmou na jeho zdraví.

[7] Městský soud posuzoval, zda žalobce důvodně namítal, že nebýt fyzického napadení nezjištěnými osobami, nenacházel by se na vozovce, nestřetl by se s automobilem a neutrpěl

pokračování

by újmu na zdraví bezprostředně způsobenou nárazem vozidla. Žalobce také rozporoval, že by měl dostatečný časový prostor k opuštění vozovky, tj. skutečnost, která podle žalovaného způsobuje přetržení příčinné souvislosti mezi fyzickým napadením a střetem s vozidlem.

[8] Městský soud zkoumal shromážděné podklady a úvahy žalovaného o příčinném průběhu události vedoucích ke škodě na zdraví žalobce v návaznosti na judikaturu Nejvyššího soudu a trestněprávní teorii týkající se otázky příčinné souvislosti mezi protiprávním jednáním škůdce a trestněprávními následky tohoto jednání. K tzv. teorii podmínky, zásadě umělé izolace jevů a zásadě gradace příčinné souvislosti citoval z usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 1. 2016, sp. zn. 7 Tdo 1626/2015, v němž se podává mimo jiné, že příčinou je každý jev, bez něhož by jiný jev vůbec nenastal nebo by alespoň nenastal tím způsobem, jakým nastal (*condicio sine qua non*). K závěru o příčinném vztahu mezi jednáním a následkem podle Nejvyššího soudu postačí, že pachatel svým jednáním vyvolal byť i jen jednu z podmínek, jež měly vzápětí následek. Příčinou následku je každá okolnost, která samostatně nebo ve spojení s jinou okolností přivedla následek. Pachatel způsobí následek, jestliže jeho protiprávní jednání je v řetězu příčin takovou složkou, bez které by k následku nedošlo nebo bez které by se jeho nebezpečí alespoň snížilo. Není rozhodné, zda jednání pachatele bylo příčinou, která byla způsobila přivodit následek bez dalšího sama o sobě, anebo jen ve vzájemném spolupůsobení s jinou příčinou. Jednání pachatele má povahu příčiny i tehdy, když kromě něj k následku vedlo jednání další osoby nebo jiná skutečnost, jež spolupůsobila při vzniku následku, pokud jednání pachatele zůstává takovou skutečností, bez níž by k následku nebylo došlo. Příčinná souvislost je totiž dána také v případě, že vedle příčiny, která bezprostředně způsobila následek, působila ještě další příčina. I když je jednání pachatele jedním článkem řetězu příčin, které způsobily následek, je příčinou následku také tehdy, pokud by následek nenastal bez dalšího jednání třetí osoby, avšak jednání pachatele tu musí být dostatečně významnou příčinou.

[9] Městský soud odlišně od závěru žalovaného shledal, že prvotní skutečností, která přispěla k finální škodě na zdraví žalobce, byl zcela zřejmě fyzický útok několika osob na žalobce, neboť právě v důsledku tohoto útoku se žalobce nacházel na silnici a zůstal tam ležet. Pokud by žalobce po fyzickém napadení nezůstal ležet ve vozovce, nemohlo by ani dojít k následnému střetu s vozidlem. S odkazem na usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 7. 2016, sp. zn. 6 Tdo 903/2016, a komentářovou literaturu městský soud uznal, že mezi jednáním pachatele a následkem může dojít i k tzv. přerušení příčinné souvislosti. Nicméně závěr žalovaného, že přerušení příčinné souvislosti představuje skutečnost, že žalobce měl dostatečný časový prostor k tomu, aby mohl opustit vozovku, městský soud nepovažuje za dostatečně odůvodněný. Podle městského soudu nevyplývá ze správného spisu ani z posouzení žalovaného, jaký byl „vhodný“ časový odstup, aby žalobce po útoku byl schopen vozovku ještě „bezpečně“ opustit.

[10] Městský soud podotkl, že z dostupných skutkových zjištění vyplývá, že žalobce byl napaden dvěma až třemi osobami, včetně úderu nohou do oblasti hlavy či horní poloviny těla, byl pod vlivem alkoholu a drog, v době nárazu vozidla byl v poloze v kleku. Časový odstup od konce útoku (22:07 hod) a srážkou s vozidlem (22:10 hod) činí tři minuty. Správný spis podle soudu neobsahuje žádný podklad k otázce, v jaké míře útok (vedený i na hlavu a horní část trupu) žalobce paralyzoval a jak přitom alkohol a omamné látky ovlivnily senzomotorické schopnosti žalobce. Žalovaný podle městského soudu nevyhodnotil jejich individuální a kumulativní účinek na žalobce, byť hodnoty v těle znal, nezohlednil ani míru intoxikace a typ drogy. Nebylo přihlédnuto k tomu, jaká zranění mohl žalobce napadením utrpět a jak mohla ovlivnit jeho schopnost vstát. To, že byl žalobce v době nárazu v poloze v kleku, by mohlo nasvědčovat i tomu, že sice byl schopen vstát, ale ne dostatečně rychle. Městský soud uznal, že obě události se uskutečnily v krátkém časovém sledu a je obtížné určit rozsah zranění, která byla způsobena již útokem. Napadení bylo ovšem zachyceno kamerovým systémem. Ačkoliv videozáznam není

součástí spisu, má městský soud za to, že by z něj mělo vyplývat alespoň to, jakou intenzitou byl útok vůči žalobci veden, v jakém stavu se žalobce po útoku nacházel a jaké byly jeho první reakce. Pokud např. žalovaný dovozuje, že opuštění vozovky bylo pro žalobce ztíženo vlivem omamných látek, nabízí se srovnání motoriky žalobce před, při a po útoku, a tedy závěr, zda pohyblivost žalobce mohla být zásadně ovlivněna útokem. Podle městského soudu je tyto okolnosti nutné vztáhnout také k možnému uplatnění § 29 písm. a) zákona o obětech trestných činů, podle něhož je možné peněžitou pomoc snížit nebo nepřiznat i s přihlédnutím k tomu, do jaké míry oběť spoluzavinila vznik újmy. Žalovaný tedy v této souvislosti měl posoudit, zda je v této věci dáno spoluzavinění na straně žalobce, a měl tuto úvahu zahrnout do posouzení tzv. gradace příčinné souvislosti. Městský soud konečně podotkl, že na překážku uspokojení žalobce není ani to, že byla věc odložena, protože peněžitá pomoc se podle § 26 odst. 2 písm. b) zákona o obětech trestných činů poskytne také tehdy, jestliže se pachatele nepodařilo zjistit, nejsou-li důvodné pochybnosti o tom, že se stal trestný čin, v důsledku kterého byla oběti způsobena škoda na zdraví.

II. Kasační stížnost žalovaného

[11] Proti rozsudku městského soudu podal žalovaný (dále jen „stěžovatel“) kasační stížnost z důvodu uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb. soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“); namítá tedy nezákonnost spočívající v nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení.

[12] Stěžovatel konstatuje, že sice došlo k poškození zdraví žalobce, ale ne důsledkem trestného činu. Tento závěr stěžovatel převzal z pravomocných rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení, jimiž je dle § 57 odst. 1 písm. c), odst. 3 zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, (dále jen „správní řád“), vázán.

[13] Stěžovatel nesouhlasí s tím, že by měl přezkoumávat příčinnou souvislost mezi skutkem spočívajícím ve fyzickém napadení žalobce a následkem spočívajícím v žalobcem utrpěných zraněních. Podle stěžovatele mu městský soud uložil, aby opětovně zkoumal něco, co již vyhodnotil příslušný orgán činný v trestním řízení, tedy policie. Tomu jedinému však přísluší hodnotit, zda určitý skutek je trestným činem, a případně jak bude z hlediska trestního zákoníku právně kvalifikován, včetně posouzení příčinné souvislosti mezi jednáním a následkem. Stěžovatel má za to, že jej městský soud instruoval k tomu, aby se jako přezkumný orgán *de facto* zabýval otázkou, o které si podle § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu nemůže učinit ani úsudek. Toliko trestní řád určuje, jak lze rozporovat závěry orgánů činných v trestním řízení a kdo o opravných prostředcích rozhoduje. Pokyn k věcnému přezkoumání jejich zjištění a závěrů, jakož i jimi vydaných pravomocných rozhodnutí, nemá podle stěžovatele žádný podklad v právních předpisech. Stěžovateli není známo, že by usnesení policejního orgánu o odložení věci útoku neznámých pachatelů bylo z jakéhokoliv důvodu, včetně absence příčinné souvislosti nebo nesprávně určené právní kvalifikace, žalobcem jakožto poškozeným napadeno opravným prostředkem – stížností. Stěžovatel se cítí být vázán i závěrem vysloveným v usnesení o odložení trestní věci podezření ze spáchání přečinu výtržnictví a přečinu pokusu ublížení na zdraví, že „[v]zhledem k okolnostem případu není možno zjistit ani dovodit, jaké poranění či zranění bylo žadateli způsobeno samotným fyzickým útokem neznámých osob, když následně došlo ke způsobení nepochybně závažnějších poranění vlivem střetu horní poloviny těla poškozeného a vozidla, a proto policejní orgán při právní kvalifikaci vycházel zejména ze zjištěného způsobu útoku, který byl proti poškozenému veden poměrně razantním způsobem a místa, kde k napadení došlo. Policejní orgán dále vyloučil, že by jednání neznámých pachatelů úmyslně směřovalo k cílenému vrhnutí poškozeného pod projíždějící automobil, neboť dle rozboru zajištěného kamerového záznamu je zřejmý dostatečný časový prostor mezi ukončením útoku a následnou dopravní nehodou.“

pokračování

(pozn. zdůraznění dodal stěžovatel). Podle názoru stěžovatele tak byla jednoznačně vyloučena příčinná souvislost mezi jednáním neznámých osob a následky na zdraví žalobce způsobenými následnou dopravní nehodou. Stěžovatel je přesvědčen, že tyto závěry není oprávněn přezkoumávat ani opětovně věcně posuzovat, neboť jsou pro něj závazné.

[14] Stěžovatel trvá na tom, že žádosti žalobce nelze vyhovět, neboť schází trestný čin, v souvislosti s nímž by byla žalobci způsobena újma na zdraví. Skutek, který byl příslušným orgánem kvalifikován jako pokus ublížení na zdraví, nebyl příčinou újmy na zdraví způsobené následnou dopravní nehodou, a příslušný orgán rozhodl, že sražení vozidlem trestným činem není. Stěžovatel navrhl zrušení napadeného rozsudku a vrácení věci městskému soudu k dalšímu řízení.

[15] Stěžovatel s odkazem na zákonnou úpravu a komentářovou literaturu ke správnímu řádu uvádí, že posouzení toho, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá, představovalo pro stěžovatele tzv. předběžnou otázku, kterou může posuzovat pouze orgán odlišný od správního orgánu, který řízení vede. Vlastní úsudek si může správní orgán učinit v pouze méně závažných případech, které jsou negativně vymezeny a mezi něž otázka toho, kdo spáchal trestný čin, nepatří. Ze stejného důvodu v těchto případech neplatí zásada volného hodnocení důkazů. Orgány činnými v trestním řízení vydaná rozhodnutí jsou pro stěžovatele jako správní orgán ze zákona výslovně závazná.

[16] Žalobce se ke kasační stížnosti nevyjádřil.

III. Právní posouzení Nejvyššího správního soudu

[17] Nejvyšší správní soud nejprve posoudil formální náležitosti kasační stížnosti a konstatoval, že stěžovatel je oprávněn k jejímu podání, neboť byl účastníkem řízení, z něhož napadený rozsudek vzešel (§ 102 s. ř. s.). Kasační stížnost byla podána včas (§ 106 odst. 2 s. ř. s.) a za stěžovatele jedná jeho zaměstnankyně, jež má vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie (§ 105 odst. 2 s. ř. s.).

[18] Důvodnost kasační stížnosti vážil Nejvyšší správní soud v mezích jejího rozsahu a uplatněných důvodů a zkoumal přitom, zda napadený rozsudek netrpí vadami, k nimž by musel přihlídnout z úřední povinnosti (§ 109 odst. 3 a 4 s. ř. s.), přičemž takové neshledal.

[19] Kasační stížnost není důvodná.

[20] Podstatou sporu je otázka, jestli je žalovaný v této situaci oprávněn za účelem rozhodnutí o žádosti žalobce, nad rámec toho, co bylo zjištěno a konstatováno orgány činnými v trestním řízení, učinit si úsudek o tom, zda může být dovozena příčinná souvislost mezi napadením žalobce neznámými osobami a újmou způsobenou nárazem vozidla, konkrétně zda po útoku existoval dostatečný časový prostor pro opuštění vozovky.

[21] Jádrem argumentace stěžovatele spočívá v jeho tvrzení, že jako správní orgán je ve smyslu § 57 odst. 3 správního řádu vázán rozhodnutím orgánu činného v trestním řízení a nemůže si učinit úsudek o příčinné souvislosti mezi skutkem a škodou na zdraví, jelikož tato otázka je součástí posouzení, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá, ve smyslu § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu. Žalovaný tvrdí, že postupoval-li by opačně, dopustil

by se faktického přezkumu rozhodnutí policejního orgánu, k čemuž nemá zákonem svěřenou pravomoc ani působnost.

[22] Na peněžitou pomoc má právo oběť, které bylo v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví či způsobena těžká újma na zdraví [§ 24 odst. 1 písm. a) a b) zákona o obětech trestných činů].

[23] Podle § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu platí, že *jestliže vydání rozhodnutí závisí na řešení otázky, již nepřislouží správnímu orgánu rozhodnout a o které nebylo dosud pravomocně rozhodnuto, správní orgán si o ní může učinit úsudek; správní orgán si však nemůže učinit úsudek o tom, zda byl spáchán trestný čin, přešůpek nebo jiný správní delikt a kdo za něj odpovídá, ani o otázkách osobního stavu.*

[24] Podle § 57 odst. 3 správního řádu je správní orgán vázán rozhodnutím příslušného orgánu o předběžné otázce, které je pravomocné, popřípadě předběžně vykonatelné.

[25] Stěžovatel správně uvedl, že je vázán rozhodnutím o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá, a neexistuje-li o tom pravomocné rozhodnutí, nemůže si o této otázce sám učinit úsudek [§ 57 odst. 3 písm. c) správního řádu]. O vině a trestu za trestné činy totiž podle čl. 40 odst. 1 Listiny základních práv a svobod rozhoduje pouze soud.

[26] Usnesení policie jako orgánu činného v trestním řízení ze dne 19. 7. 2013 pravomocně ukončilo trestní věc podezření ze spáchání přečinu výtržnictví a pokusu ublížení na zdraví, neboť se nepodařilo zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání. Pokud by důvody odložení pominuly, trestní stíhání by bylo zahájeno. Toto rozhodnutí sice obsahuje popis skutku spočívajícího v napadení žalobce neznámými osobami, spatřuje v něm trestný čin a uvádí jeho právní kvalifikaci, nicméně pouze v jakési „pracovní“ verzi, odpovídající množství a kvalitě do té doby opatřených skutkových zjištění. Trestní řízení v tomto případě skončilo objasňováním a prověřováním skutečností důvodně nasvědčujících tomu, že byl spáchán trestný čin, a nedospělo ani do fáze vyšetřování, jež počíná rozhodnutím o zahájení trestního stíhání (§ 160 trestního řádu). Osoby, které napadly žalobce, se nepodařilo identifikovat, takže nemohlo být zahájeno jejich trestní stíhání. Žádné rozhodnutí o tom, že byl nebo nebyl spáchán trestný čin, natož o tom, kdo za něj odpovídá, nebylo vydáno. Věc se totiž nepodařilo objasnit do té míry, že by bylo možné vznést obvinění vůči konkrétním osobám, případně je obžalovat a posléze odsoudit nebo obžaloby zprostit. Jedná se o běžně se vyskytující situaci, kdy kvůli nedostatku potřebných zjištění nebylo možné dosáhnout účelu trestního řízení v širším smyslu, tj. vyslovení viny konkrétního pachatele a jeho potrestání. Nepodaří-li se zjistit skutečnosti opravňující zahájit trestní stíhání, policejní orgány neprošetřují všechny okolnosti případu, neboť by to bylo vzhledem k cíli a smyslu trestního řízení neúčelné. Je pochopitelné, že pokud není pachatel zjištěn, nedochází ani k dalšímu zpřesňování právní kvalifikace a podrobnému zjišťování okolností jinak potřebných pro rozhodnutí o vině a trestu.

[27] Zákon o obětech trestných činů má mimo jiné pomoci oběti překlenout obtížnou sociální situaci nastalou po činu a částečně nahradit újmu, která jí v souvislosti s trestným činem vznikla. Poskytnutí peněžité pomoci přitom není vázáno na zjištění pachatele [§ 26 odst. 2 písm. a) zákona o obětech trestných činů]. Proto ani nelze očekávat, že by stěžovatel ve všech případech vyčkával vydání různých rozhodnutí orgánů činných v trestním řízení či vydání odsuzujícího nebo zprošťujícího rozsudku. Ve výše citovaném ustanovení zákon říká, že poskytnutí peněžité pomoci není na překážku, byla-li věc odložena proto, že se pachatele nepodařilo zjistit, pokud nejsou na základě výsledků šetření orgánů činných v trestním řízení důvodné pochybnosti o tom, že se stal trestný čin, v důsledku kterého byla oběti způsobena újma na zdraví (či smrt nebo nemajetková újma). Z toho plyne, že stěžovatel se musí obeznámit s výsledky šetření. Pokud výsledky šetření ukazují, že byl spáchán trestný čin (nejsou o tom důvodné pochybnosti),

pokračování

správní orgán zjišťuje, zda byla oběti způsobena újma na zdraví (či smrt nebo jiná újma) a zda k tomu došlo v důsledku trestného činu.

[28] V této věci je sporné pouze naplnění třetí podmínky, tj. zda byla žalobci újma na zdraví způsobena *v důsledku trestného činu*, který je spatřován v násilném jednání neznámých osob vůči žalobci. Posoudit na základě všech dostupných zjištění, zda byla tato podmínka splněna, je úkolem stěžovatele. Třebaže se nepředpokládá, že povede vlastní rozsáhlé šetření, platí pro něj, stejně jako pro jiné správní orgány, zásada materiální pravdy (§ 3 správního řádu). Podle ní je povinen postupovat tak, aby byl zjištěn stav věci, o němž nejsou důvodné pochybnosti, a to v rozsahu, který je nezbytný pro soulad jeho úkonu s požadavky uvedenými v § 2 téhož zákona, mj. tak činí v rozsahu své pravomoci k účelu, k němuž mu zákon tuto pravomoc svěřil.

[29] Na to, zda byla újma na zdraví způsobena v důsledku trestného činu, a o jakou újmu se jednalo, lze usuzovat z okolností, které skutek, jež orgány činné v trestním řízení považovaly za trestný čin, provázely, včetně těch, které po činu následovaly. Nejvyšší správní soud již v několika svých rozhodnutích konstatoval, že pojmy užívané zákonem o obětech trestných činů nelze vykládat vždy shodně s tím, jak to judikatura trestních soudů činí u pojmů trestního práva (srov. např. k pojmu ublížení na zdraví rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019 - 16, odst. [10]). V tomto případě navíc nelze přehlédnout, že zákon o obětech trestných činů užívá k vyjádření vazby mezi trestným činem a újmou oběti slovní spojení *v důsledku trestného činu*. Trestní předpisy (trestní zákon i trestní řád) na rozdíl od toho hovoří o újmě *způsobené trestným činem* [např. § 6 odst. 3, § 41 písm. i) trestního řádu; § 42 písm. k), § 48 odst. 3, § 60 odst. 5, § 63 odst. 2, § 290 odst. 2 písm. a), § 325 odst. 3 písm. a) trestního zákoníku, atd.]. Pojem *v důsledku trestného činu* zřejmě může obsáhnout širší okruh nastalých následků, než jsou ty trestným činem způsobené. Stěžovatel je tedy oprávněn učinit si vlastní úvahu o tom, zda újma na zdraví oběti vznikla v důsledku trestného činu neznámých útočníků. Existenci příčinné souvislosti mezi skutkem, který lze bez důvodných pochybností považovat za trestný čin, a újmou na zdraví žadatele pro potřeby rozhodnutí o žádosti o peněžitou pomoc zkoumá autonomně. Při tom jistě využívá výsledků prověřování okolností skutku orgány činnými v trestním řízení, nicméně může zohlednit i okolnosti další, které orgán činný v trestním řízení nezjišťoval, neboť to pro plnění svých vlastních úkolů nepovažoval za potřebné.

[30] Správní orgán sice nemůže přehodnotit závěry, které učinily orgány činné v trestním řízení o skutečnostech, jimiž je ve smyslu § 57 odst. 1 písm. c) správního řádu vázán, nicméně může si udělat úsudek o okolnostech, o nichž vydaná pravomocná rozhodnutí mlčí (srov. např. rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 8. 1. 2009, č. j. 22 Ca 264/2008 - 23, kde se uvádí, že, [...] *nebyla-li otázka zavinění vyřešena v pravomocném odsuzujícím rozhodnutí, kterým byl žalobce shledán vinným trestným činem, který lze spáchat úmyslně i z nedbalosti, nebrání správním orgánům ve vytvoření si vlastního úsudku o této otázce ani vázanost rozhodnutím trestního soudu (§ 57 odst. 3 správního řádu), ani zákaz vlastního úsudku o tom, zda byl spáchán trestný čin a kdo za něj odpovídá (§ 57 odst. 1 písm. c) správního řádu*], proto v takovém případě jsou správní orgány oprávněny učinit si o této otázce úsudek samy.“). Skutečnosti, které orgány činné v trestním řízení považují za rozhodné z hlediska naplnění skutkové podstaty trestného činu, se totiž nemusejí překrývat s těmi, které jsou významné pro posouzení nároku na odškodnění oběti (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 4. 2021, č. j. 7 As 364/2019 - 16: „*Správní orgán nepostupuje správně, pokud při posouzení ublížení na zdraví ve smyslu § 24 odst. 2 zákona č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, vychází pouze z právní kvalifikace a skutkové věty rozhodnutí trestního soudu. Správní orgán musí sám posoudit otázku, zda bylo oběti v důsledku trestného činu ublíženo na zdraví ve smyslu uvedeného zákona.*“). Účel trestního řízení a účel řízení o žádosti o poskytnutí peněžité pomoci oběti trestné činnosti jsou rozdílné, i když

v některých případech trestní soud řeší i otázku náhrady škody vzniklé trestným činem. Primárním cílem trestního řízení je odhalení trestné činnosti a odsouzení a potrestání jejího pachatele. Smyslem řízení vedeného žalovaným je pomoc oběti.

[31] Účelem institutu peněžité pomoci se správní soudy opakovaně zabývaly. Městský soud v Praze ve svém rozsudku ze dne 8. 3. 2018, č. j. 9 A 5/2015 - 61 směrem k žalovanému v jiné věci vyslovil: „*Ministerstvo spravedlnosti by mělo být vedeno zásadou in dubio pro victimae, neboť pomoc obětem trestných činů vychází z předpokladu, že to byl právě stát, který selhal ve svém úkolu předcházet trestné činnosti, a proto nastupuje jeho povinnost zmírnit dopady spáchaného trestného činu do života obětí. Celý zákon č. 45/2013 Sb., o obětech trestných činů, byl koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo a aby byly respektovány zásadní dopady trestného činu do jejich života. Tento výchozí princip musí ministerstvo ve svém rozhodování ctít a dodržovat.*“ Za tento závěr se postavil i Nejvyšší správní soud v rozsudku ze dne 29. 1. 2019, č. j. 9 As 423/2018 - 29, v němž dále uvedl, že „[...] *smyslem zákona je zmírnit dopady spáchaného trestného činu na život obětí a naplnit celosvětový trend posilování práv obětí, zmíněný i v důvodové zprávě k zákonu. Navíc celý zákon o obětech trestných činů je koncipován tak, aby se postavení obětí trestných činů zlepšilo. Tyto výchozí principy subsidiarity, reparaace a rozhodování ve prospěch obětí musí stěžovatel ve svém rozhodování ctít a dodržovat.*“

[32] Na základě výše uvedeného lze tedy uzavřít, že pokyn městského soudu, aby stěžovatel doplnil skutková zjištění a úvahy pro závěr, zda existuje příčinná souvislost mezi napadením neznámými osobami a škodou na zdraví žalobce, která nastala nárazem automobilu, není výzvou k porušení zásady vázanosti pravomocným rozhodnutím o předběžné otázce.

[33] Stěžovatel pojal svou roli zjednodušeně, když se spokojil pouze se závěry usnesení policejního orgánu, že zranění způsobená útokem neznámých pachatelů šetřeným jako pokus výtržnictví a pokus ublížení na zdraví nebyla přesně zjištěna a že žalobce nebyl cíleně vržen pod projíždějící automobil. Jeho úkolem bude v souladu s pokynem městského soudu osvětlit tu část skutkového děje, která umožní odpovědět na otázku, jestli mohl poměrně razantní fyzický útok několika osob na hlavu či horní část těla žalobce způsobit, že nebyl schopen včas opustit vozovku, kde zůstal po napadení ležet, a zda a jak se na tom podílela i jeho intoxikace. V závislosti na tom, zda nalezne příčinnou souvislost mezi útokem a neschopností žalobce včas opustit vozovku, pak posoudí i to, zda byla žalobci způsobena v důsledku trestného činu újma na zdraví, a jsou tak splněny podmínky pro poskytnutí peněžité pomoci.

[34] Stěžovatel nepochybně závěr městského soudu, že správní spis neposkytuje dostatek skutkových podkladů pro posouzení, jak útok neznámých pachatelů ovlivnil schopnost žalobce opustit vozovku, kde se po jeho ukončení nacházel, a jak případně spolupůsobila jeho intoxikace. Jelikož stěžovatel nevnesl ani konkrétní námitky vůči závěru městského soudu, že tři minuty setrvání žalobce ve vozovce mohou podle okolností představovat tzv. přetržení příčinné souvislosti, Nejvyšší správní soud se jím blíže nezabýval.

IV. Závěr a náklady řízení

[35] Protože kasační stížnost není důvodná, Nejvyšší správní soud ji v souladu s § 110 odst. 1 věta poslední s. ř. s. zamítl.

[36] O nákladech řízení bylo rozhodnuto podle zásady úspěchu ve věci. Stěžovatel, který neměl v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s. ve spojení s § 120 s. ř. s.). Úspěšnému žalobci žádné náklady nevznikly, proto mu soud právo na jejich náhradu nepřiznal.

pokračování

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 16. prosince 2021

JUDr. Karel Šimka
předseda senátu